

From: "Eilertsen, Hege Sejnæs" <Hege.Sejnaes.Eilertsen@ra.no>
Sent: Thu, 24 Aug 2023 10:20:05 +0200
To: "Ragnar Bredoch" <rb797@kirken.no>
Cc: "harald.ibenholt" <harald.ibenholt@ra.no>
Subject: SV: Høyland kirke - biskopens avslag på godkjenning - anmodning om Riksantikvarens uttalelse til klagen

Vi viser til Sandnes kirkelige fellesråds klage på biskopens vedtak om avslag på søknad om tilbygg til Høyland kirke, datert 29.06.2023, og Kirkerådets anmodning om Riksantikvarens kommentarer til klagen.

Høyland kirke ble bygget i 1841 og er automatisk listeført som særlig verneverdig. Kirken er en av mange i Rogaland som ble bygget på bakgrunn av Linstows typetegninger for kirkebygg, utgitt i 1829. Selv om disse kirkene har mange likhetstrekk er alle unike, og har særegenheter som gir dem høy nasjonal verdi. Høyland kirke er blant de flotteste og best bevarte av disse kirkene, og det er spesielt de tre imponerende portalene i empirestil som kjennetegner kirken. En mot vest ved hovedinngangen, en mot nord og en mot øst.

Riksantikvaren har førstelinjansvar i behandlingen av søknader om tiltak i og på kirker med vern. For de fredete kirkene er Riksantikvaren vedtaksmyndighet, mens biskopene skal innhente uttalelse fra Riksantikvaren i forbindelse med tiltak i listeførte kirker. Det pågår til enhver tid et høyt antall prosjekter knyttet til endring av kirkebygg, med bakgrunn i blant annet ny bruk, ny liturgi, tilgjengelighet osv. Riksantikvaren prioriterer arbeidet med universell utforming (uu) og tilgjengeliggjøring av kulturmiljøer og bygg med kulturhistorisk verdi høyt. Vi ønsker at kulturminnene i så høy grad som mulig skal kunne oppleves og brukes på lik linje av alle, og har mye kontakt med arkitekter, konsulenter og leverandører i planleggingen av gode løsninger knyttet til uu og tilgjengelighet. Det er positivt at Kirkemøtet nå har bestemt at kirken i enda høyere grad skal være en kirke av og for alle, og at mennesker med funksjonsnedsettelse er en ressurs for kirken. Riksantikvaren ønsker å være kirkens partner i arbeidet med fysisk tilrettelegging av kirkebygg med vern. Samtidig skal vi forholde oss til vårt mandat som forvalter av store kulturhistoriske verdier. I kulturminneloven § 1, første ledd står det følgende, "Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning." Dette innebærer at vi i mange tilfeller ender opp med kompromisser som både er kreative og ukonvensjonelle og ikke sjelden fører til behov for dispensasjoner fra annet lovverk og forskrifter. De gode løsningene er ofte ikke de som kan oppleves som de mest åpenbare. I forhold til kulturhistoriske bygg og uu blir det derfor gjerne riktiger å snakke om tilgjengelighet heller enn uu, da løsninger som vil oppfylle alle krav i teknisk forskrift vesentlig kan endre et kulturminne og dermed grunnlaget for vern.

En gjenganger i arbeidet med bedre tilgjengelighet og fasiliteter for besøkende til kirkene er naturligvis toaletter, og det legges ned mye arbeid i å finne løsninger som både ivaretar alle besøkendes behov, samtidig som at verneverdiene opprettholdes. I mange tilfeller ligger toalettene allerede i bårhus eller andre nærliggende bygg, og HCWC legges også dit, mens det andre steder finnes rom eller soner som kan tilpasses ny bruk. Siden Høyland kirke ble reist i 1841 har kirkens eksteriør fått stå relativt urørt, og kirken ligger fritt og åpent. De større endringene utført frem til nå er gjort så forsiktig og nennsomt at det skal mye til å se at det i det hele tatt er en endring. For Riksantikvaren fremstår det som svært viktig å bevare disse kvalitetene, i tillegg til at vi har praktiske betenknninger til tilbygget. Dette utdypet vi i vår uttalelse til biskopen, datert 13.12.2022. Høyland kirke har ikke bårhus eller andre frittstående bygg i kirkens umiddelbare nærhet som kan benyttes til toalett, og for de som kan ta bena fatt er det toaletter i

kjelleren under våpenhuset. Vi ble derfor gledelig overrasket da det på befaringen 22.09.2021 fremsto som en mulighet å legge løfteplattform i våpenhuset og videreutvikle fasilitetene i kjelleren så de kunne benyttes av alle. Våpenhuset fremstår i dag som kaotisk og lite planlagt. Ikke minst er arealene under trappene til galleri på våpenhusets nord- og sørvegg dårlig utnyttet. Under trappen på sørveggen er det plassert et overdimensjonert sikringsskap som antagelig kunne fått en mer gjennomtenkt plassering, eller vært bygget inn og kamuflert for å tilpasses rommet det står i. Det aktuelle arealet mot nord bærer heller ikke preg av forsøk på gjennomtenkte løsninger. Vi vurderer at man ved å plassere en løfteplattform i dette hjørnet, skilt fra våpenhuset med vegg og dør i full høyde, både oppnår å gi alle tilgang til fasiliteter i kjelleren samtidig som det strammer opp våpenhuset uten nevneverdig tap av verdifull plass. I løsningen kan det i tillegg integreres forskjellige hyller og hulrom for oppbevaring av salmebøker, sammenleggbare gjesterullestol og annet.

I fellesrådets klage henvises det til at "Riksantikvaren ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til ny informasjon om at det ikke finnes andre aktuelle alternativ for løsning [til tilbygget mot nord, mitt tillegg], da det ikke er mulighet for å installere personløfter i våpenhuset." Vi stiller oss spørrende til dette utsagnet da vi ikke kan se å ha mottatt ny informasjon som tilsier at vår tilrådning ikke holder mål. I forkant av Riksantikvarens uttalelse til biskopen, undersøkte vi selv muligheten for løfteplattform i våpenhusets nordøstre hjørne. Poenget var ikke å finne en aktuell leverandør da dette ligger utenfor vårt ansvarsområde, men snarere få på det rene at det var et realistisk alternativ. Vi henvendte oss derfor til et tilfeldig men anerkjent firma som sa tiltaket ville innebære behov for godkjenning av mindre endring fra forskriftskrav, men at det var fullt gjennomførbart. Da firmaet lå i en annen landsdel ville de ikke kunne stå for service og dermed heller ikke montering, og foreslo at fellesrådet så etter lokale eller landsdekkende leverandører. I forbindelse med denne uttalelsen knyttet til fellesrådets klage har vi vært i kontakt med TKS heis som har levert alle løsningene knyttet til tilgjengelighet i Akershus Slott. De skal også levere løfteplattformer til Stavanger domkirke. De bekrefter at det er uproblematisk med løfteplattform på den aktuelle plasseringen i Høyland, og stiller gjerne på befaring.

Vår vurdering er at det ikke har fremkommet nye momenter som tilsier at vi skulle endre standpunkt i denne saken.

Mvh
Hege Sejnæs Eilertsen

Seniorrådgiver
Kulturminneavdelingen - Kirkeseksjonen
mob.: +47 98 20 27 15
e-post: hege.sejnaes.eilertsen@ra.no

Riksantikvaren
Directorate for Cultural Heritage
Tlf.: 22 94 04 00
www.riksantikvaren.no

Fra: Ragnar Bredoch <rb797@kirken.no>

Sendt: torsdag 3. august 2023 13:39

Til: Ibenholt, Harald <harald.ibenholt@ra.no>

Emne: Høylandet kirke - biskopens avslag på godkjenning - anmodning om Riksantikvarens uttalelse til klagen

Riksantikvaren v/ Harald Ibenholt,

Kirkerådet viser til ovennevnte sak, der søknaden fra Sandnes kirkelige fellesråd var datert 27. juni 2022. I tråd med kirkebyggforskriften § 4 tredje ledd avga Riksantikvaren uttalelse i saken ved e-post av 13. desember 2022 fra Hege S Eilertsen.

Biskopen avslo søknaden ved brev av 1. mars 2023, sendt i kopi til Riksantikvaren. Fellesrådet har påklaget biskopens vedtaket, først ultimo mars innen fristen på tre uker – deretter ved den her vedlagte «*Begrunnelse for revidert klage på avslag*», datert 29. juni i år.

Ved brev til Kirkerådet av 7. juli i år opprettholdt biskopen sitt avslag, slik at klagesaken nå skal behandles av Kirkerådet i tråd med kirkebyggforskriften § 4 fjerde ledd sammenholdt med kirkeordningen § 23 sjette ledd siste punktum.

Kirkerådet ønsker Riksantikvarens eventuelle kommentarer til klagen, herunder særlig til det klager tar opp på side 1 tredje avsnitt i klagen om «ny informasjon» m.v.

Saken skal tas opp til behandling av Kirkerådet på rådets møte i september, og administrasjonens innstilling i saken må være ferdig innen utgangen av august. Vi ber derfor om svar innen mandag 21. august.

Eventuelle spørsmål kan rettes til undertegnede.

Med vennlig hilsen

Ragnar Bredoch
seniorrådgiver

Den norske kirke
Kirkerådet
Juridisk avdeling

Besøksadresse: Rådhusgata 1 og 3, Oslo

Postadresse: Postboks 799 Sentrum, 0106 Oslo
E-post: rb797@kirken.no
Tlf.: 48407622

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet